

MARCZIUS TIZENÖTÖDIKE.

Szombat

194. szám.

Pest, october 28. 1848.

Nem kell táblabíró politika.

A Marczius Tizenötödike politikai hirlap october—decemberi évnegyedre előfizetheti helyben egyedül a Kiadónál, 2 ft. 30 kr. postán mindennap borítékba küldve 3 frt. 30 kr.

Egy hónapos előfizetést csak helyben egyedül a Kiadónál s a hónap első napjától számítva 1 forintjával fogadunk el.

Hirdetések egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 2 kr. pp. fizettetek.

Pest oct. 28.

Derék, becsületes, s jólelkű magyar nemzetünknek mára jó hírekkel szolgálhatunk.

Az egészről annyi tűnik ki, hogy a dynastia ügye a szó teljes értelmében kutya lábba áll.

Halljuk csak sorba, miket tudunk, s mellyek igazságáról teljes okunk van meggyőződve lenni.

Vagy öt hat adatka egymás után, de mellyek összeállítva a legfurfangosabb caricaturát képezik.

Radeczkí a császártól pénzt és katonát kér, mert a horvátok s magyarok közli kitört viszálykodások között a fegyverszünet eltelése után miről sem kezeshetnek. Ez a mi malmunkra szól.

A szökevény Habsburgok kopott bársony székkeit Olmücsbe üték fel, inon akarnak egy új birodalmat teremteni. Hanem egy furcsa véletlen jött közbe. Az olmücz vidéki nép nem olly tökkel ütött fejü, mint a millyennek egy előre gondolták.

Mi jut ezekbe? Kapják magokat tömegestül felkelnek, s az improvizált császári várost körül veszik, s sánczolni kezdik, mi természetesen a várban nagy botránkozásokra ad alkalmat.

Morvaország egészen a bécsi revolutióhoz csatlakozott. Ezen dicsőséges hírt, Morvából jött, kereskedők hozták, s írante a honvédelmi választmányhoz jelentést tettek. Már most ha Windischgräcz Bécset ostromolja, az Olmücziek ostromolni fogják a császári kastélyt; ad notam: Ha te vered az én zsidómat, én is verem a tiedet.

Tegnapi számunkban említettük bécsi ágyuzásról a honvédi bizottmány még nem kapott hivatalos tudósításokat, sőt gyanu van, mintha nem is Windischgräcz lövette volna Bécset, hanem a bécsiek Bem general vezérsege alatt kirovatván, ők löttek volna a schwarzgelbekre.

Annai bizonyos, hogy roppant ágyuzás volt, s éjjelre a tűz világát a posonyiak is látták, mint ezt nekünk szemtanuk beszélők.

Meglehet, hogy nem Bécs égett, hanem valamely falu, mellyet az ellenség megszállva tartott vagy tán a bécsi nép visszatorlásból meggyújtotta a burgott.

Sergelek tegnap reggel öt órakor ismét visszaindultak Austriába. Ezalkalommal harmadikszor, s ha sebese mentek, még az nap délután találkozhattak Jellasics előőreivel, mellyek a szentistván toronyi vigyázók jelentése szerint csak nem Fichament vidékeig terjeszkednek.

A schwarzgelb hadseregben a szabadság lelke nagyban terjeszti hatalmát.

Kinek is volna kedve, a nép saját vére, a szabadság, egyenlőség, testvériség ellenében egy hitszegő, s csak pénznyeléshez értő család érdekeért vért és életet áldozni.

Vége van már ezen időnek, még legfeljebb egy két confusio történhetik, de aztán tisztába jön minden.

Ennyi comediák közül nekünk árva pestieknek is jutott egy pár meglepetés.

Tegnap estve Ferdinanditól, ezen szerencsétlen flótástól, egy iratot kaptunk.

Ő császári s apostoli királyi szent felsége, mintha semmi sem történt volna, egy kegyelmes macskakaparás forma firkát küldött há Magyarországa hadügyministeréhez.

Az irat october 17-kéről Olmücsből kelt, s ő felsége a jóváhagyása reményében kinevezett s felterjesztett katonai kinevezéseket méltóztatik határtalan kegyességgel megerősíteni, az egész kinevezési névsorozatot, a magyar hadügyministerhez a végett küldi le, hogy azt itten ellenjegyezvén, szokott módon az illetőknek tudokra adassék.

Nyájas olvasó, vedd zsebkendődet kezébe, takard be arcodat, mert e nyilvánosan tűzött szemtelenség barátot és ellenséget vérvörösré pírít el.

Magyar hadügy ministerium! — A király mondja ezt, midőn egy nappal előbb Windischgräcz kinevezési oklevelében Magyarországot rebellis provinciának declarálja, midőn minket ostromállapotba helyhez s mindenhatóságot az egy Windischgräcz generalissimuson kívül megszüntetnek nyilvánít.

Szégyen és gyalázat. Hanem az ember, ha vizsgálja a dolog velejét, átnézhet könnyen a csel-szövényen.

Ezen újabb botrány arra van számítva, hogy azon esetre, ha a democrata sereg megveri a schwarzgelbeket, mondassák, hogy Ferdinand mind azokról, mellyek történtek, semmit sem tud, hogy gonosz környezete a magával tehetlen s

bárgyu lelkű királlyal tett, a mit akart — s akkor azon gonosz lelkű tanácsosok elillanván, a Habsburgok befészkeljék magokat újra a burgba, és várjanak jobb alkalomra, mellyben absolutisticus galád terveiket biztosabban kivihessék.

Minő undok kétszínűség kell egy illy eljárás-hoz. Egyik nap Windischgräcz teljhatalmu biztos, kivüle semmi hatóság az egész birodalomban, Magyarország lázadó tartomány, s egy nappal később pedig hadügyministerünk, mint ollyan elismertetik, sőt felhivatik, egy oklevél törvényes ellenjegyzésére.

Ez felül mul minden képzeletet. Kít akarnak itt csinálni? Minket-e vagy Windischgräczet?

A császári család annyira levetkőzött minden becsületességet, hogy kormányzásában ugyan azon ügyben két ellenkező iratot küld le. Egyet nyilvánosan, másikat titkon.

Csalja a reactiot, csalja a democratia.

Igy tett Jellasicssal: más irat nekí titkosan, más ellenkezőt nekünk nyilvánosan.

Igy tettek minden időben. Igy tették Caraffa vérengzése alatt is. Egy nyilvános iratban azt parancsolták nekí, hagyjon fel a vérontással, titokban pedig az ellenkezőt mondták nekí.

Illyen a mi dynastiának. Ez elarczatlanul s leplezetlenül valódi képe az egész famillának.

Azért vigyázzanak magokra a schwarzgelbek, mert ők is póru járhatnak. Kí tudja, mellyik órában jön ki egy parancs, mellyben ők declaráltanak rebeliseknek.

Senkisem bizhatik bennök, sem barát, sem ellenség, sem becsületes hazafi, sem az áruló czimbora.

Tömegben kell e szörnyeteg lényeket elhagyni, mert illyen botrányos alávalóságokat még a historia sem mutathat fel.

Ezen lektüldött irat már is egészen compromittálta a mi schwarzgelbjeinket. Puchner, Berger, Rukavina ez irat szerint a király ellen lázadók, mennyiben a magyar hadügyministeriumot hatóságnak el nem ismerik. Azon hadügyministeriumot, mellyel a király még october 17-dikén is barátságos egyetértésben levelez.

Schwarzgelb tisztok, mit mondotok ezekhez?

Pest oct. 28.

A csajkások kerülete békét kér s küldötte Pesten van.

A béke egyik feltétele, István herczog visszahívása,

„Köszönöm zsidó, hogy e szóra megtanítottál,” mondaná Shakespeare.

Ej ha, jó volna a ráczoknak a gyönyörűség czimbora.

A ráczok kéri István herczogot! Bizon még megörjül e zavarokban egy pár becsületes ember.

Pest october 28.

Közepette az ágyudörgéseknek s szurony villogásainak emlékezzünk meg egy pillanatra a művészetről is, melly a nyugottabb pillanatokban a művelt embernek egyedüli élvezete.

E sorok írójának e napokban alkalmá volt Marasztóni Jacab festő academiáját meglátogatni.

És kellemetlen érzés lép meg őt, midőn a szép díszes, s oly nagy készséggel felszerelt teremeket, csak nem üresen találta.

A kardcsörgés között, midőn a férfiak setege az elkenség elébe siet, mért ne folytathatnák tanulmányait azok, kiknek karjaik még e pillanatban gyengék, a kora ifjúság.

A szülők rosszul gondolkoznak, ha gyermekeiket e szép pályától elvonják. A haza újja teremtési munkája egy nagyszerű organikus működés. Az ezernemű részleteknek közre kell munkálni, ha előttünk egy közös cél, a haza nagysága áll.

A jelen perczek történetel gazdag anyagot nyújtandnak hosszú évekre a művészeknek. Új időszak kezdődik mindenre, s oda új elemek, új emberek szükségesekek.

A francia revolucio a művészetben, s irodalomban is új időszakot, új iskolát, a romanticismust szülő.

Az 1848-iki események Európát varázslattal egy szeméddel előbbre ragadják.

A díszesség-szerzőknek új s ezernemű térei nyílnak meg.

Hogy lehet tehát az, hogy nálunk azok, kik a festészetben egykor versenyezni akarnak, tanulmányait félbeszakasztják.

Akkor legyen fogyatkozás a derék és művészek kezében, midőn festeni való tárgyakban az élet soha gazdagabb nem volt?

Az újjászületésnek tökéletesnek kell lenni. Nem szabad semmiben sem hátra maradnunk. Úgy kell azt képzelni, mint egy nagyszerű gépet, mellynek százezzer apró részei külön kiszámított, s meghatározott alakban egyszerre készülnek, hogy aztán azt csak kényelmesen összerakni lehessen.

Azért ne hanyagoljunk el semmit, járjanak el a nevelődések szorgalmasan, mint az előtt, mert ha egykor nemzetünk önálló, független, szabad lesz, fogja tudni méltányolni a művészetet is, mellynek esután szinte tisztán nemzetének kell lenni; nem pedig úgy, mint eddig, amolyan külföldi plánta, melly nálunk csak áveg házi ápolás képpen, ritkasági mutatvánnyal szolgált.

Pest october 28.

Amugy gyarló ember módjára szivarozgatván, sétálgattunk a budai bástyák alatt és arról gondolkoztunk, ha valljon van-e mégis legalább csak egy argumentuma az osztrák dynastiának arra, hogy népével illy becstelen módra harczra kelljen.

És egyetlen egy sophismára sem bukkantunk, melly őket támogathatta volna.

Miben biznak tehát akkor, midőn szemtelen arcczal a közerkölcsiség ellenében a szabadság ellen irtó háborut kezdték.

Mindjárt megmondjuk olvasóinknak.

Az osztrák dynastia arra számol, hogy az emberi nyelv annyi gyalázatoságnak, s leplezetlen undokságnak még nevet sem tud adni. Következésképp, midőn a lapok, a közvélemény ezen nyílt organumai, azon erőködnek, hogy az osztrák harcz gyalázatoságát rajzolgassák, még a jó ügynek ártanak, a mennyiben a legügyesebb toll festése is véghatlenül gyenge azt voltaképpen visszaadni.

Sőt minden erőködés, mint szépités tűnik fel.

A ki azt akarná nagy körülírásokkal megmutatni, hogy kétszer kettő négy, az olvasó elvégre oda jutna, hogy az a kétszer kettő négy igazságának alapja még sem oly bizonyos, mint midőn azt előbb csak úgy egyszerűen az egyszerűből tanulta meg.

És ellenkezésképp a ki a mi ügyünk igazságát akarná megmutatni, úgy járna vele, mint Lisznyai Kalmus, ki a napról énekelvén, azt elragadtatásban arany gyertyának találta nevezni.

Ne keresgessünk tehát hasonlatosságokat és phrasisokat, mert ezzel csak gyengítünk mindent.

Adjuk elő tisztán a tényeket, itéket abból minden ember, kinek esze és belátása van.

Hasztalan minden argumentum. Ügyeinket fegyver döntendi el.

Pest october 27.

Tegnap este érkezett erdélyi hírek közt említettik, hogy a székelyek tömegestől megindulva, Megyest, (a szászok egyik fészket) s még vagy három oláh falut öszve-dúltak.

Ha valaki, mi nem vagyunk barátjai a vad népcsoordák dúlgálásainak, s ha ellenségeink ellen is van intézve, szívesen azt mondanék: tán lehetne másként, nyílt csatában, férfi férfi ellen, kart karhoz mérve, igazítani velők, mert van valami iszonyu, valami vérlázító abban, hogy nő, öreget, csecsemőt kiméletlen leöldösve, házakat, takarmányt öszve-égetve lássunk.

Igy gondolkozunk mi, s annál fogva, midőn kimondjuk, hogy e hírek mégis örültünk, azt mégis mulhatlan szükségesnek, s tehát helyesnek találjuk, — ebben a legkeményebb hibázatást mondottuk ki azokra, kik a dolgot Erdélyben ennyire vitték, és azokra, kik ennyire vitelai engedték. Amazoknak büne alacsony rosz akarat, ezeké csaknem oly megbocsáthatlan gyávaság, amazoké tetteleges bűn, ezeké mulasztás bűne.

Igen! mit ezelőt egy héttel mondánk, sokkal előbb beteljesedett, mint hittük, sőt midőn ama sorokat irtuk, már betelve volt, tudtunkon kívül.

Azt mondtuk, e lapok 187. számában: „Kénytelenek vagyunk a reactio egész táborát, bár annak nagy része ártatlan elcsábítottak, öszve-lövegni.“ S ismét: „Ha legnagyobb erőfeszítésbe kerül is, ha az egész székelység s magyarság mindegy szálig föl kel is, meg kell lenni,“ és ismét: „Vannak esetek, midőn a terrorismus leg-tisztább humanitássá változik.“

Irányadásul irtuk akkor ezeket, s most, midőn szomorú kívánatunk betelt, ismételjük szavainkat mentségül, a véres, és azért a dolog min-

den oldalát jól fel nem vevők előtt hibásnak látszó — tettnek mentségül.

Gondoljátok meg, hogy mi magyarok e szomorú időben soha és sehol megtámadók nem, mindenütt megtámadottak valánk! Hiszen megnyitottuk kebleinket, és mint szent Márton lovag, köpenyével takarta be a legenda szerint a koldust, úgy tevénk e népekkel... És mit tett a reactio? Mondják meg azok, kik ártatlanul megöletteink kinsait, égő falunkat, elpusztított vidékeinket, s mind azt az iszonyt látták, mit a reactio okozott. És mondják meg azok, kik tudják, hogy mi történt a száz és oláh népek kebelében, mikép izgattattak azok gyalázatos bujtogatással ellentünk. Ellenünk, ó igazságos isten!

Meg van, s nem történté tenni nem lehet. E nemzetnek, ha élni akar, kötelessége megölni a reactiót, oly fegyverrel, a mivével lehet, a mivével meg nem késő.

Gyermekkörömben egy kis sértést tevék kis ujjamon. Tét volt, s anyám mondá: „kösöd be.“ Nem tettem s megvette a hideg. Ekkor is még halogattam gyógyítását, s hó és fagyban künün jártam. Bele esett a fene (Brandt.) Az orvosok mondák: le kell vágni, nem lehet segíteni. Nem engedtem. Gyógyították, de hiába! a fene mind terjedt, s már három ujjam levágását tanácsolták az orvosok. Nem engedtem, nem volt elég erőm megengedni. Másnap kértem az orvost, vágja le e három ujjat. Most már egész balkezem fejét le kelle vágni, ha nem akartam, hogy pár nap alatt karomat veszítsem el. Istenem! Ha kis ujjam karczólását jó idején bekötöttem volna!

Igy van a dolog Erdélyben. Majában egy pár bujtogató felakasztása mindennek véget vehete! Nem akarták. Kévs idő alatt több, meg több, meg több erőre lett volna szükség. Mindig halogatták.

S pedig a fenét végre is csak ki kell vágai, különben a szívig hat, s ott az életet rágja el.

Ma már nincs más mód, mint így tenni.

De még nincs vége. Nem sokára Szeben buktat s feldulatását kell meghallanunk, különben nem többek eleget embereink. Talán csak nem gyiméleteskednek tovább avval a Vayféle vajpolitikával?

Székelyek! Nemzetiségetek, nemzetiségitek van alávalóan megtámadva, megakarták azt gyilkolni. Fegyvereiteket vezesse hát nemzetiségetek szerelmé, mert tudjátok, hogy a nélköl az élet is hatal! Bűnös mulasztás miatt nagyon elterjedt a hazátokon rágódó fene, de még nem vette magát a szívig. Ki kell, irgalom nélkül, ki kell vágni.

Jajjunk tisztába.

Miért félnek annyira a respublicától közép Europa emberei?

Hogy félnek tőle, való, és mindentől észrevehető; mert ime a respublicai mozgalmakat valóságosan elnyomják s még a szegény lombardi népnek sem engedték lelke vágyainak valósulatát.

Ha nézzük, kik azok, kik félnek, mellyik osztályt képezik a népnek és miféle polgári hely-

zetben vannak; azonnal megleltük előbbi kérdésünk feleletét.

A nép csakugyan nem fél a respublicától, bármi feketére fessék is aztól szerelmetes vezetői, mert a nép politikai tekintetben mitől sem fél, hogy pedig mindaz, mi a szabadság körül Európában történik, a népért és egyenszeminde a nép által történik, az egyiket elég hangosan valljuk, a másikat hiában tagadjuk.

A kormány formákat illetőleg, a legczifrább és egyszerűsége legfőbb zavarának vagyunk tanúi — egész Európában. Összevissza kalandoznak az eszmék, egymás hajába kaptak a fogalmak s mint az ily esetben természetes, a szavak értelme is általában felforgatott.

A mozgalmak hivatalos organumai a fesszes régi mellett küzdőkkel egyetemben, a népek javára működnek, ez tagadhatatlan, ha t. i. a különféle nyilatkozatokkal beérjük.

De az említett zavar, s főleg a nyelv (a beszéd) álarc öző sajátsága, mindezen nyilatkozatokat ugyanazon egy katlanba veti, s maradnak a tények, a tett, a cselekvés, az eredmény, a siker, mindannyi kézzel fogható argumentuma a szegény halandónak.

A folyó év historiographjának sorsát irigylemi nem lehet, az ily boldogtalan alig tudja Babelba jutott-e vagy Bédlandia: Herodes vagy Tacitus e tarkabarka epochából ki nem emelkedik.

A demokrátiát mindenki száján hordja igen mulatságos gondolatok társaságában.

Igy tünt fel Ausztriában a demokráta monarchia, mely compositiót tán legjobban kifejezné magyarul a napon sült málé, mert e borzasztó képtelenséget illőleg bélyegezni komolyan nem lehet.

A demokrátiát, mint tapasztaljuk, sok olyan ember akarja, ki a respublicától fél. Nemde új kérdés támad, hogy t. i. jámbor polgártársaink tán nem igen tudják, mit akarnak és mitől félnek.

Szemlélnünk Európában társaságokat vagy is népeket, nemzeteket, országokat, kitéve az ugy mondott anarchia legtisztább kifejezésének. Látjuk miként vannak szétszakítva mindazon kötelek, mellyek néhány hó előtt örökléte gondolatnak biztosítani, látjuk miként pusztul és szűkik mindaz, mi az újabb formákkal megbarátkozni nem tud, még a lelkiismeret is tetemes szerepét újra kezdi játszani.

Elég, hogy vannak ma Európában országok, mellyekből a monarchia már valóság vagy kívánat, vagy maga megfutamlott, ezen országokban semminemű ragaszték vagy lóggó ama monarchiai elvre nézve nincs, kivéve azon megfoghatatlan, de igen gyáva félelmet, mellyről itt szólni kezdünk.

Ha ezen gyáva, öngyilkoló félelem még egy ideig működendik, addig t. i. midőn már minden ismét késő lesz, a régi tán azért kedves, mert megszokott járómagától a nyakra csúszand; ha a gyáva félelem transigál, vagy is alkudozik: illő és érdemlett díjat meg is nyerendi, a mint első lesz az ujjolag felülkerkedett bosszúállók és vérontók áldozata.

Nem csak valószínű azonban, hanem a dolgok kifejlése szerint bizonyos is, hogy amaz, a respublicától reszkető emberkének híjában félnek,

vagy is, hogy önhasznukra és önbecsületükre nézve sokkal jobb volna nem félniök; mert bekövetkezvén az, a mi elkerülhetlen, egy kissé kétes állásba jövendnek, mit könnyelven kétszék-közti csücsülésnek szokás nevezni.

Mintha ama hivatalos organumok — a hölgyek szerepét megjelölván, kényszerítetmi akarnának cselekvésre vagy nyilatkozatra, hogy beszélhet moshassák az — ártalmank! Ez is meg lesz még, habáim, csak hogy tén nem azon himélettel, nem azon gyöngédséggel, minyent a hölgyek igénylenek.

Édes hazánkban például a gyilkos dynastia iránti gyűlölet underodással párosult; azt hozzánk semminemű jobb érzélem, semminemű remény nem csatolja, mert multja és emléke borzadást okoz, visszaretten tőle minden kebel. Lehetne-e itt viszonyok folytatásáról vagy azoknak újra kezdéséről szó többé? és lehetne-e a magyarnak valamely más ismeretlen, de természete szerint szintugy alkotott dynastiával próbálni meg a régi komédiát?

„Ne vigy bennüket, aram, a késértetbe!”
Amerikai. —

Temesvár, october 24.

Tisztelt szerkesztő!

Városunknak ostrom állapotba helyezése köztudomásra van, s a törvénytelenség ezen legiszonyubbikának elkövetőire kimondta a nemzet az érdemlett honarúlasbünt; azonban a nemzetfenség ilyképi sértése e közvéleményben csak Rukovina várparancsnok, Leiningen ezredes, Zedtvitz térkapitány, s Piret főhadikormányzónak betudatván, engedje meg tisztelt szerkesztő úr becses lapjában a nemzet elébe terjesztem: hogy a nevezett katonai egyéneknek eme eljárásukon meg sem botránkozunk, mert ezen zsoldosoktól a Bánságban is követett táblabíró politika mellett mást nem is várhattunk; de fáj kimondhatatlanul, hogy szerencsétlen polgármesterünk Preyer azon véleményét, mellyel fölöle eddig sokan voltak, hogy t. i. ő kegyelme schwarzgelb, most mindenkép igazolni s erősíteni törekszik, mintán hivataát a mostani haditörvények s kormányzat alatt is, buzgóbban, mint a ministerium idejében, folytatja, mindentalan tanácsuléseket tart, sőt a várparancsnokotnak alkotmánytörő minden rendeleteit legnagyobb pontossággal végrehajtja, a városi dobos általsóhirdeteti, némeltyeket meg, mint például tyifegyverkezést, másodsorparancsolót, ellenjelatots így magáévé tesz; ebbeli eljárásában macogy nyájasságú, de szintollyan őszinteségű, s nemkenem tizenkét arcot mutató, mi több, kövtsáa helybeli rácz község által Karloviczra ledoküldetésekor a községi gyülekezeten elnöködött főbiránk Popovics, — a ráczoknak egyházukban, a szerbek hős történetéből leczi be-tartó, s hitsorsosait ellenünk igazató Zvekics, né, ráczoknak általunki elnyomásukat fennen hiorpés, és gög, ugy szemtelenségben mindenki lümlülő Petrovics, — végre kigyóként sziszor-s jezsuítául mintaként felállítható Teodorovicra-nácsnokaink által híven istápoltatván, s könn

műen elfeledvén: mikép az alsóháznak folyó hó 7-én hozott határozata mindenkit, ki Jellacsichnak önként hódolna, vagy rendeleteit szabadon teljesitené, hazaárulónak bélyegez.

Bizonyos ugyan, hogy ő polgármestersége rácz tanácsával — mert annak magyar tagjai városunkat elhagyák — azt fogják mondani, hogy ők nem Jellacsich, hanem Rukovina rendeleteit, s azokat sem önkényt teljesítik, azonban csakély nézetem szerint az october 7-iki alsóházi határozat az october 3-iki híres manifestum ellen van intézve, s Rukovina is városunkat az october 3-ki manifestum folytán helyezte ostrom állapotba, s ezt írásban nyíltan el is ismerte; arra pedig, hogy akár ő polgármestersége, akár rácz tanácsa Rukovina rendeleteit aláírják, vagy foganatolják, erőszakos késztetés eddigelé nem történt, de azt hivatalukról lemondás által bizonyosan lehetlenítik; hajh, de ha az ember tudja, milly nehezen kapaszkodott egyszer is az ugorok fára, nehéző arról lemászni, habár a haza szent érdeke ezt százszor is igénylené.

Ez alkalommal nem hagyhatom megemlítés nélkül városunk következő gazait, ugy mint:

Peri tórfőhadnagyot, ki martius óta mindig ellentünk nyilatkozott, s a kaiserliche soldateszka daróczságának non plus ultrája.

Simonovics őrnagy és várépítési igazgatót, ki mindég közénk fúrja magát, s minden hirt Piretnek vagy Rukovinának melegen megvisz, és már a várnak erősítékor kijelenté, hogy ellentünk erősitotik.

Báró Ambrózy Lajost, kilt márcziustól fogva az ostrom állapot kihirdetésig Temesvárt csak egyszer láttunk, most ellenben egész nap Piret vagy Rukovinánál szemlélhetni, s kinék fia Hargdeg vasasoknál hazája ellen harczol.

Báró Ambrózy Gyurit, kinél hir szerint éjjelenként Gyarmaton 30—40 pecsovics tanácskozás végett összegyűlt, s ki tegnap egy Sicherheit Comitének alakítását indítványozá, de Leiningert által elutasitott, végre

Kiss Miklós országos képviselőt, ki közvénybeni sínlődés ügye alatt, a nemzet gyűlést odahagyta és mind e mellett egész nap a katonákkal karon fogva sétál.

Igaz tisztelője

Tóháti.

matlanná válik a birói kötelességek teljesítésére, itéletében egy könnyen egység sem lehet, azért itőljen a király felett azon testület, melly a népet képviseli, azaz a képviselő ház, melly annyi, mint a nép maga, melly a népet megszabadítani, ha kell, megboszulni, vezetetmi alkottatott.

Az alsóházat illeti a király feletti itélet; az alsóház eléggé fel van hatalmazva; nála függetlenebb, fonségesebb tribunált egy vádlott sem választhat, és ha csak a király nem kíván pártjabeliket = reac ionarius zsoldosokat, hogy igazságot nyerjen, más bírakat nem ohajthat magának.

Igaz, hogy ugyan azok lesznek vádlói és birói; de ha bár közönséges itélőszékeknél, mellyek alárendelt körükben a tévedhetésnek különös és személyes okokból ki vannak téve, a felhatalma-

Az 1848. III. Törvénycsikk 1. §.

Marcziusi törvényeink sok tökéletlenségét és hibái közt első helyet foglal el a III. Tör. 1. §. mely a democratia szellemével homlok egyenest ellenkezik és így szól:

„A király személye szent és sérthetlen.“

E pár szóban rejlett rég óta minden bajaink fő kiforrása. Nem szándokom ezt hosszasan fejtegetni, hisz ha valakit, minket magyarokat leginkább meggyőzhetett a tapasztalás állításom igazságáról, s csak röviden említem, mit bizonyít a történet, az életnek emez iránytűje, azt, hogy ama törvénycsikk nem csak az által volt nagy kárára a szabadságnak, mert nem hagyta megbüntetni annak elnyomóit, hanem még a szabadság mellett erőlyesebben felszólalókat is, a királyok, felséges személyök ellen törökül szokván tekinteni, azon törvény nyomán felségsértőknek, és a mi evvel hajdan — volt, hazaárulónak nyilvánították. Ismét — lefejezés, jószág elkobzás. Ugy hiszem, nem szükség példákat felhoznom...

Elmellőzve a káros vagy nem káros voltát ama törvénycsikknek, azaz a gyakorlati térről áttérve az elméletire, azt kell mondanunk, hogy az jogtalan, sőt nevetséges is...

Nem ártand elemezni egy kissé e tárgyat, most, midőn a körülmények fejlődései és az események hatalma könnyen oda vihetik a dolgot, hogy mi eddigi kormányrendszerünk rozszaságától meggyőződve, választunk magunknak egy mást, melyet jobbnak vélünk, s ekkor megsemmisítvén az eddigi kormányrendszert, ártatlanságká kell tennünk azokat is, kik azt képviselték, különben célt soha sem érendünk.

Uj kormányrendszer választása vagy nem választása, a nép dolga, de a journalistika irányt adni, és ezért az ő köréhez tartozik megmutatni a népnek, miként a király személye jogosan nem szent és nem sérthetlen, hogy a nép adandó alkalmal tudja, mihez tartsa magát...

Neveltséges az 1. §. mert az ész, nem mondhat egyetlen okot is, miért legyen ez vagy amaz ember, mert történetesen királynak született, szent és sérthetlen!...

Jogtalanságát hosszasan lehet bebizonyítani.

Elsőben is, hogy valamely szerződés érvényes legyen, annak, kivel az köttetik, jogának kell lenni a kötésre, de a népnek nem volt joga a királyok-

hellenességgel, de ha adhatott is sérthetlenséget a királynak minden alkotmányozó testületek irányában, még sem tehetette a királyt sérthetlenné személyére nézve, sőt ha tehetette volna is, a sérthetlenségtől őt bármikor megfoszthatja, mert a népnek joga van mindent tenni és akarni.

Tovább, ha lehetségesnek mondunk egy olyan szerződést, akkor annak kölcsönösnek kell lenni; mert hogyan támaszkodhatik egy király egy olyan alkotmányra, melyet ő soha sem akart, soha sem tartott meg, sőt mely ellen eget-földet fellázított!

De legyen bár lehetséges és kölcsönös is a szerződés, de, hogy érvényes lehessen, észszerűnek kell lennie. Így még minden nyilvános tetteknél, melyeknél t. i. garantíát nyújthat a ministeri felelősség, elképzelhető a sérthetlenség, de hogy titkos tényeknél, minő árulás, lázítás, az ellenneli egyetértés stb. vagy bár nyilvános a haza és a szabadság érdeke ellen kiadott ellenjegyzés nélküli rendeleteknél helye lehessen a sérthetlenségnek, azt józanul állítani nem lehet. Mert ekkor az utóbbi tettek büntetlenül maradnának, ámbár vétkesebbek még az előbbieknél is.

Ha lehet is talán sérthetlen a király akkor, midőn van mellette valaki, kit kérdőre lehet vonni, azaz kormányzási tetteiben, de a közjólétet s biztosságot veszélyző titkos és gonosz tényekben soha.

Más szavakkal, a király mint király, a mi csak akkor, midőn az alkotmány korlátai között mozog — képzelhető ugyan sérthetlenség, de mint privát egyén, — ki mindig akkor, midőn a törvényt áthágja, — mindenesetre büntetés alá eshetik.

Igy sérthellen a követ törvényhozói vagy diplomatikai minőségében, de mint privát egyén nem az...

A népnek első és fő kötelessége önmagát, önjavát szemé előtt tartani, mert azt követeli tőle a természet és az ész törvénye, ha tehát — a mi közönséges — a néperdek összeütközésbe jő az uralkodó érdekével, akkor a nép köteles érdekei védelmére minden eszközt felhasználni.

A sérthetlenségnek tehát meg vannak határai, a melyeken túl a király nem lehet, nem szabad, hogy sérthetlen legyen!

És akkor ítélni kell az uralkodó felett.

Ki ítéljen? A nép!...

Erről szölkünk majd jövő alkalommal.

Radicalis.

HIRDETESEK.

Tisztelt Szerkesztő!

Lapja 189-ik számában Lika Antal a lehető legérettlenebb elménczkedések közepette, mint haza elleni érzelmű egyén szándokoltatik bemutattatni a közönségnek.

Nevem Lika D. Anasztáz, s nem Antal. —

De minthogy a Pestvárosi képviselő s bórkeskedőben, — ki még ezen felül Brünből is most tértem vissza, honnan öt napi távollétem után családomat hozám meg — egyenesen én látsszom megtámadtatni, a czikk íróját ágyolmestertem:

Hogy becsületes ember mindenekelőtt nyíltan a sikra lép, s nem burkolodik amugy suttomban holmi álnévek alá.

Nem hazudik a legszemtelenebbtől. —

Legkevésbé támadja meg pedig szennyes kezekkel a kebel legszentebb érzetét, a tiszta hazafiai indulatot. —

De a czikkírója épen lelkiületéhez illőleg választá magának álnévét.

Ki gondolkozásom módját, érzelmelmet pedig tettek után ismeri, valóban az idétlen zagyvalékokban egészen reá ismerend a világhódító édes testvére. —

Nyílt sisak, nyílt harcz. Ez illik férfiaknakhoz.

Ki a gátra. Nevezze meg magát ön drága G. — vagy hogy is hívják, — Jellachich Daniel uram; s igazolja állításait. Mert míg ezt nem teszi, ha tizszeres választópolgári bendővel is bírna ön, s orációzna sületlenül a végetlenig, alávaló szemtelen rágalmaszó maradand miatörökké.

A nemzeti színházban egy földszinti páholy 1-ső Novembertől jövő Marcius utolsójig minden nap, avagy minden másod napra kiadandó, bővebben értekezhetni Duna saron Rupp házban 1-ső emelet 7-dik szám alatt.

Magyar közlekedési vasút.

Naponkinti indulások 1848-dik october 1-sőjétől fogva további rendelkezésig.

A t. oz. utazók körének, sziveskedjenek legalább egy negyed órával az elindulás előtt a pályaudvarában megjelenni.

Pestről Szolnok felé személyvonat reggeli 7 óra személyvonat délut. 1 óra.

„ „ Szolnokból Pestre. Személyvonat reggeli 7 óra 15 perczkor.

„ „ Személyvonat délután 1 óra 15 perczkor.

Pestről Váczfelé reggel 7 óra 30 percz.

„ „ délután 3 óra

Vácszról Pestfelé reggel 9 óra

„ „ délután 5 „

A magyar közlekedési vasút igazgatósága által.

STE. Előfizethetni e lapra Pesten a Lukács László newalder-házban). — A vidéken a postahivatalok-GYES SZÁM ára 3 kr. pp.

— Nyomtatja és kiadja Lukács László. Országút, Kunewalder-ház.